

ਅਪੀਲ ਸਿਵਲ

ਡੀ. ਫਲਸ਼ਾ, ਸੀ.ਐਫ. ਅਤੇ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ J. ਦੇ ਅੱਗੇ

ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ ਸੰਘੀ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਆਰ. ਆਰ. ਕਿਨੀ -ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1965 ਦਾ ਐਫ.ਏ.ਓ. 4-ਡੀ

ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ (1 ਆਫ ਵੀ956) -ਐਸ. ਐਸ. 10-A, 235 ਅਤੇ 240-ਜਾਂਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ- ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ ਤੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹਨ- ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ (1950) - ਆਰਟ 20 (3) - ਅਸਪਸ਼ਟ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ- ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ। ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ ਦੀ 10-ਏ (1956 ਦਾ 1) - ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਹੱਦ- ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਇਕੱਲਾ - ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਕਿਹਾ ਕਿ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 (3) ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਸਪਸ਼ਟ ਦੋਸ਼ ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 235 ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੇ ਕੁਝ ਅਸਰ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਪੈਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦੱਸੇ ਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਪਹਿਲੂ ਜਾਂ ਕਿਹੜੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕਿਹਾ, ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 10-ਏ (1) (ਬੀ) ਤਹਿਤ ਗਠਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 240 ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 240 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਰਫ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਅਤੇ (ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 235 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਪੀਲ ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਦੋ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਤੇ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਤੇ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇ ਹਰ ਵਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਤੇ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲੇ ਦੋ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਹਿਲੂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਜਾਂਚ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕੰਪਨੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ 26 ਨਵੰਬਰ, 1964 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 10-ਡੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1963 ਦੇ ਐਕਟ 53 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ

ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ 33 ਫਰਵਰੀ, 1953 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਏਸ਼ੀਆ ਉਦਯੋਗ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇ।

ਭਾਗ XVIII-(2) | ਭਾਰਤੀ ਰਾਹੀਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

347

ਆਰ. ਐਲ. ਅਗਰਵਾਲ, ਆਰ. ਐਲ. ਕੋਹਲੀ ਅਤੇ ਪੀ.ਐਨ. ਚੱਢਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ।

ਵਿਵੇਨ ਡੇ, ਵਧੀਕ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ, ਐਸ, ਐਨ. ਸ਼ੰਕਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨਾਲ

ਫੈਸਲਾ

ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ, ਜੇ.- ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ, 1956 (1956 ਦਾ ਐਕਟ 1) ਦੀ ਧਾਰਾ 10-ਡੀ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੰਪਨੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ 26 ਨਵੰਬਰ, 1964 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ ਸੰਘੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ "ਐਕਟ" ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 240 ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 10-ਏ (1) (ਬੀ) ਦੇ ਨਾਲ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ ਆਰ. ਆਰ. ਕਿਨੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਏਸ਼ੀਆ ਉਦਯੋਗ (ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ) ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 235 (ਸੀ) ਤਹਿਤ "ਉਦਯੋਗ ਕੰਪਨੀ" ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ 13 ਫਰਵਰੀ, 1953 ਤੋਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ (ਉੱਤਰਦਾਤਾ) ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 (3) ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਵਾਹ ਬਣਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਦਯੋਗ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 234 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਆਫ ਕੰਪਨੀਜ਼, ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੇ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ

ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 2 (9)-ਸੀ.ਐਲ.ਆਈ/62 ਦੁਆਰਾ, 19 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1963 ਨੂੰ, ਕੰਪਨੀ ਲਾਅ

ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਆਰ. ਆਰ. ਕਿਨੀ (ਉੱਤਰਦਾਤਾ), ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਐਸ.ਐਮ. ਡੁਗਰ, ਸੀਨੀਅਰ ਲੇਖਾ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਨੂੰ 1 ਜਨਵਰੀ, 1953 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਮਿਆਦ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਉਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਇੰਡੀਅਨ ਕੰਪਨੀਜ਼ ਐਕਟ, 1913 ਜਾਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾਵਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨਾ। ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਨੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਬਣਾਉਣੀ ਸੀ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤੇ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਇਕੱਲੇ ਸ੍ਰੀ ਆਰ. ਆਰ. ਕਿਨੀ ਨੇ ਹੀ ਉਦਯੋਗ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੰਭਾਲੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 16 ਜੁਲਾਈ, 1964 ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਉਸਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਉਸਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਭਾਵ 17 ਜੁਲਾਈ, 1964 ਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਦੋ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 31 ਜੁਲਾਈ, 1964 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ 15 ਅਗਸਤ, 1964 ਨੂੰ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਪਰ 13 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਲਿਖਿਆ, ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਅੱਗੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜੁਬਾਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਤੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੇ ਧਾਰਾ 240 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਨਾਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10-ਏ (1) (ਬੀ)ਤਹਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ

ਭਾਗ XVIII-(2) ਭਾਰਤੀ ਵਾਹੁਨ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

347

ਵਿੱਚ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੀ ਉਸ ਅਰਜ਼ੀ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਏ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਸਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਉੱਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਉਹ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ ਜਿਸਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਡਾਲਮੀਆ ਜੈਨ ਏਵੀਏਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਰਚਣ ਅਤੇ ਸਾਜਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਰਚਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੀ ਇਕ ਕਾਪੀ ਆਰ 2 ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ, ਧਾਰਾ 409 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 409, 465, 467 ਅਤੇ 477-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਕਈ ਦੋਸ਼ ਹਨ। ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੀਆਂ ਆਈਟਮਾਂ 3 ਅਤੇ 36 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਉਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ-

"3. ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਡਾਲਮੀਆ ਜੈਨ ਏਅਰਵੇਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਅਤੇ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਜਾਅਲੀ ਕਰਨ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜਿਸ਼ 1946 ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਈ ਅਤੇ 1953 ਤੱਕ ਮੌਜੂਦ ਰਹੀ। ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਰ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਫੈਲ ਗਿਆ। ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜਿਸ਼ ਦੇ ਧਿਰ ਸਨ।

36. 25 ਮਾਰਚ, 1953 ਨੂੰ ਡਾਲਮੀਆ ਜੈਨ ਏਵੀਏਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਬੋਰਡ ਆਫ਼ ਡਾਇਰੈਕਟਰਜ਼ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਰ ਸ਼ਰਮਾ (ਹੁਣ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ), ਐਸ.ਕੇ.ਸੰਘੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 18, ਜੀ ਰਾਮਚੰਦਰਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 19, ਐਸ ਐਨ ਦੁਦਾਨੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 15 ਨੂੰ ਡਾਲਮੀਆ ਜੈਨ

ਏਅਰਵੇਜ਼ ਲਿਮਿਟਡ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਉਦਯੋਗ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਨਾਮ ਡਾਲਮੀਆ ਜੈਨ ਏਵੀਏਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟਡ ਸੀ। ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਮੇਤ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਾਲਮੀਆ ਜੈਨ ਏਅਰਵੇਜ਼ ਲਿਮਿਟਡ ਦੇ ਫੰਡ ਡਾਲਮੀਆ ਜੈਨ ਏਵੀਏਸ਼ਨ ਹੁਣ ਉਦਯੋਗ ਕੰਪਨੀ ਰਾਹੀਂ ਕੱਢੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਡਾਲਮੀਆ ਜੈਨ ਏਅਰਵੇਜ਼ ਲਿਮਿਟਡ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਡਾਲਮੀਆ ਜੈਨ ਏਅਰਵੇਜ਼ ਲਿਮਿਟਡ ਅਤੇ ਡਾਲਮੀਆ ਜੈਨ ਏਵੀਏਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟਡ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ-ਸਬੰਧ ਦਰਸਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਮੇਤ ਹੋਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਡਾਲਮੀਆ ਜੈਨ ਏਅਰਵੇਜ਼ ਲਿਮਿਟਡ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਫਿਰ ਉਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਵਾਬਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 240 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਜਾਂ (4) ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਨੋਟਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤੋਂ ਪੁੱਛੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਅਤੇ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਰਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੈਂਡਿੰਗ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 240 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣਗੇ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜੋ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 20 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ

(3) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੇ

ਭਾਗ XVIII-(2) ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

347

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਰੂਪ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸਦਾ ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਹ ਅਪਰਾਧਾਂ, ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਵਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਪੜਾਅ ਤੇ ਉਸਨੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਤਰਾਂ ਦਾ ਤਕਨੀਕੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਲੈਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਕੀਲ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਸਾਲਿਸਿਟਰ-ਜਨਰਲ ਨੇ ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਕੀਲ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਬੇਸ਼ਕ ਅਜਿਹੀ ਸਹਾਇਤਾ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੀ ਸਲਾਹ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਦਯੋਗ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ—ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਧਾਰਾ 20 ਦੇ ਉਪ-ਆਰਟੀਕਲ (3) ਅਨੁਸਾਰ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਦੇ ਪਹੁੰਚ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰੇਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਿਸ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ

ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਤਮ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਸਦਾ

ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੂੰ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ- ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਹ ਧਾਰਾ 20 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਅਸਪਸ਼ਟ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸਪਸ਼ਟ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜੋ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਗਭਗ ਉਸੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦੁਬਾਰਾ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਿਵੇਂ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸਣਾ ਵਿਹਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਪਹਿਲੂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਜਿਹੀ ਅਸਪਸ਼ਟ ਪਹੁੰਚ ਤੇ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ ਤੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਤੇ ਧਾਰਾ 20 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਉਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਜੋ ਮੰਗਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ। ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਮੌਖਿਕ

ਬਿਆਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ

ਭਾਗ XVIII-(2) | ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

347

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੂਚੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਜਾਣ ਸਕੇ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਸਵਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਇਸ ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦੇ ਸਕੇ। ਇਹ ਇਕ ਅਸਧਾਰਨ ਸੁਝਾਅ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਲਈ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਕਿਸੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਦੋੜ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਜਵਾਬ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਬੋਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਡਾਲਮੀਆ ਜੈਨ ਏਵੀਏਸ਼ਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲਿਮਟਿਡ, ਉਦਯੋਗ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਨਾਮ, ਪੰਨਾ 366, 417 ਅਤੇ 419 ਤੇ। ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਦਯੋਗ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸਦਾ ਨਾਮ ਡਾਲਮੀਆ ਜੈਨ ਐਗਨੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ ਸੀ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬੋਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਉਸ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਉਦਯੋਗ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 235 ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸਤੇ ਧਾਰਾ 20 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ਇੱਕ ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਦੋਸ਼ ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਕੁਝ ਅਸਰ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ, ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਦੱਸੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਪਹਿਲੂ ਜਾਂ ਕਿਹੜੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 10-ਏ (1) (ਬੀ) ਕਾਰਨ

ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 240 ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਹੈ। ਵਰਤਮਾਨ ਮਕਸਦ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਜਰੂਰੀ ਹੈ-

ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਜਬ ਕਾਰਨ ਦੇ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ- (ਅ) ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਲੋੜ ਪੈਣ ਤੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਉਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ। ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਹੇਠ ਅਸਫਲਤਾ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ, ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਤਾਰੀਖ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਜਾਂ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸਿਰਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸਿਰਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 235 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ

ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਪੀਲ ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਫਿਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲਈ ਗਈ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਬੂਤ ਸਨ, ਤਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਸਪਸ਼ਟ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇ ਨਜ਼ਰ, ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਪਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜੇ ਕੋਰਟ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪੱਖ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਦੀ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਉਸ ਨੂੰ ਜੋ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇਗਾ, ਇਹ ਜਾਣੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇਗਾ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਅਸੰਭਵ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਕਰੋ। ਇਕੋ ਇਕ ਤਰੀਕਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਬੂਤ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਧਾਰਾ 20 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਸੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਧਾਰਾ 20 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ

ਅਜਿਹਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਸ੍ਰੀ ਆਰ. ਆਰ. ਕਿਨੀ, ਕੰਪਨੀ ਲਾਅ ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਲਾਅ ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਆਫ ਕੰਪਨੀਜ਼ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਂਚਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਿਧਾਂਤ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜਾਂਚਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਦਖਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਾਰ ਦੇ ਹੈ।

ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਆਖਰੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇੱਕ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਨੇ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਅਤੇ ਇਕ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਗਲਤ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਹਰ ਵਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਤੇ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਤੇ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲੇ ਦੋ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਹਿਲੂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਜਾਂਚ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਬਦਲੇ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਈ ਹੋਰ ਦਲੀਲਾਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇੱਥੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਬੇਨਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੋ ਵੀ ਦਲੀਲਾਂ ਮੰਗੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਉਹ ਅਸਥਿਰ ਅਤੇ ਅਸਮਰੱਥ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਡੀ. ਫਾਲਸ਼ਾ, ਸੀ.ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਕੇ.ਐਸ.ਕੇ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ-ਸਖਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Onam
(Translator)